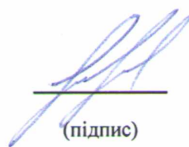

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет агротехнологій та природокористування
Кафедра селекції та насінництва ім. професора М. Д. Гончарова

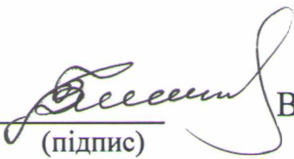
Робоча програма (силабус) освітнього компонента
ВК 11 Методи контролю в насінництві
(вибірковий)

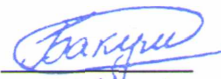
Спеціальність	201 Агрономія
Освітня програма	Агрономія
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)

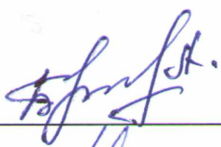
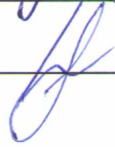
Розробник: Ігор ВЕРЕЩАГІН, к.с-г.н., доцент кафедри селекції та насінництва
(підпис) (прізвище, ініціали) (вчений ступінь та звання, посада)
ім. професора М. Д. Гончарова

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри селекції та насінництва ім. професора М. Д. Гончарова (назва кафедри)	протокол №18 від 2 червня 2025 р.	
	Завідувач кафедри (підпис)	Іван СОБРАН (прізвище, ініціали)

Погоджено:

Гарант освітньої програми Віктор ОНИЧКО
(підпис) (ПІБ)

Декан факультету, де реалізується освітня програма Ольга БАКУМЕНКО
(підпис) (ПІБ)

Рецензія на робочу програму(додається) надана: Андрій БУТЕНКО
(ПІБ)
 Сергій БУРДАКОВ
(ПІБ)

Методист відділу якості освіти, ліцензування та акредитації (Таріза Тараміч)
(підпис) (ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 02.06. 2025 р

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Методи контролю в насінництві			
2.	Факультет/кафедра	Агротехнологій та природокористування / кафедра селекції та насінництва ім. професора М. Д. Гончарова			
3.	Статус ОК	Вибірковий			
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для (заповнюється для обов'язкових ОК)	Н1 "Агрономія"			
5.	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркового ОК)	ОПП зі спеціальності			
6.	Рівень НРК	6			
7.	Семестр та тривалість вивчення	АГР – 7 семестр, 18 тижнів			
8.	Кількість кредитів ЄКТС	5,0 кредити ЄКТС			
9.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота(заняття)			Самостійна робота
		Лекційні	Практичні /семінарські	Лабораторні	
	150	10	10		90
10.	Мова навчання	українська			
11.	Викладач/Координатор освітнього	Верещагін Ігор Володимирович, к. с.-г. н., доцент			

	компонента	
11.1	Контактна інформація	Доцент кафедри селекції та насінництва ім. професора М. Д. Гончарова, кабінет 4 корпусу кафедри селекції та насінництва ел. адреса: ihor_vereschahin1986@ukr.net Профайл викладача - https://agro.snau.edu.ua/kafedri/kafedra-selekci%d1%97-i-nasinntictva-im-m-d-goncharova/sklad-kafedri/vereshhagin-igor-volodimirovich/ Консультації: очна - щопонеділка 14-30-15-30; онлайн через Zoom, Viber - щовівторка з 16-00 до 17-00
12.	Загальний опис освітнього компонента	Методи контролю в насінництві є важливим компонентом агрономічної практики. Майбутнім фахівцям потрібно засвоїти наукові основи насіннізнавства та виробництва високоякісного насіння, методи аналізу посівних якостей та зараженості хворобами, заселеності насіння шкідниками, правила арбітражного аналізу насіння; особливості проведення ґрунтового та лабораторного контролів; оформлювання документації; законодавчу основу по карантину рослин.
13.	Мета освітнього компонента	Набуття студентами теоретичних і практичних навичок з методології оцінки посівних та сортових якостей насіння і посіву.
14.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	1. Освітній компонент базується на вивченні таких дисциплін як: Селекція та насінництво польових культур, Сучасні сортові агроценози 2. Освітній компонент є основою для Спеціальна селекція сільськогосподарських культур 3. Освітній компонент несумісний з ... (можливо через дублювання змісту – для вибіркового ОК)
15.	Політика академічної доброчесності	Академічна доброчесність у СНАУ регулюється низкою нормативних документів, які розміщені на офіційному сайті ЗВО https://snau.edu.ua/viddil-zabezpechennya-yakosti-osviti/zabezpechennya-yakosti-osviti/akademichna-dobrochesnist/. Ці документи визначають академічну доброчесність та містить вказівки щодо процедури, якої слід дотримуватися, коли учасник освітнього процесу порушив академічну доброчесність. Такі дії, як плагіат, видавання себе за іншу особу, шахрайство, фабрикація, фальсифікація, самоплагіат, обман, необ'єктивне оцінювання вважаються прямим порушенням академічної доброчесності та спричиняють суворі покарання: – повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, іспиту, заліку тощо); – повторне проходження навчального курсу;

		– попередження; – винесення догани; – відрахування з університету (ст. 48 Закону України «Про освіту»). Політика курсу Студенту рекомендовано не пропускати заняття, мати відповідний зовнішній вигляд, старанно виконувати завдання, активно брати участь у навчальному процесі. У разі відсутності через хворобу надати відповідну довідку. Пропущені заняття відпрацьовувати у визначений час за попередньою домовленістю з викладачем. Вітається використання інших джерел з альтернативними поглядами на ті чи інші питання задля формування продуктивної дискусії з проблем навчальної дисципліни. Обов'язковою вимогою є дотримання норм академічної доброчесності. Здобувачі вищої освіти повинні планомірно та систематично засвоювати навчальний матеріал. Активно працювати під час практичних занять, брати участь в обговоренні дискусійних питань та кейсів, повною мірою долучатись до активних форм навчання. Для одержання високого рейтингу необхідно виконувати наступні умови: – не пропускати навчальні заняття, не запізнюватись; – активно брати участь у навчальному процесі; – своєчасно виконувати навчальні завдання; – осмислювати, аналізувати, розуміти навчальний матеріал; – не відволікатися на сторонні справи під час занять; – з повагою ставитись до думки інших здобувачів вищої освіти; – не користуватися гаджетами під час занять без дозволу викладача; – приділяти достатню увагу самостійній роботі; – для нарахування додаткових балів та підвищення рейтингу з дисципліни здобувачі вищої освіти можуть брати участь у наукових конференціях, підготувати наукову статтю тощо. Критеріями оцінювання знань за поточний контроль є успішність освоювання знань та набутих навичок на лекціях та практичних заняттях, що включає здатність здобувача вищої освіти засвоювати категорійний апарат, навички узагальненого мислення, логічність та повноту викладання навчального матеріалу, активність роботи на практичних заняттях, рівень знань за результатами опитування, самостійне опрацювання тем у цілому чи окремих питань. Сумарна кількість рейтингових балів за вивчення освітнього компонента за семестр розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного та підсумкового контролів. Максимальна сума балів за семестр складає 100 балів.
--	--	---

		Індивідуальні завдання, письмові роботи, надані з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (15 % від загальної суми балів за конкретне заняття). Інклюзивність навчального процесу для осіб з особливими потребами застосовується з урахуванням їхніх можливостей та потреб (дистанційне навчання в системі Moodle тощо).
16.	Посилання на курс у системі Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=1567
17.	Ключові слова	Насінництво, сорт, насіння, категорія, репродукція, кондиційне насіння, стандарт

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: після закінчення вивчення освітнього компонента (дисципліни) студент буде здатен:	Програмні результати навчання на досягнення яких спрямований ОК (зазначити номер згідно з нумерацією, наведеною в ОП)				Як оцінюється РНД
	ПРН 4	ПРН 7	ПРН 12	ПРН 17	
ДРН 1. Використовувати нормативно-правові документи, що регламентують агрономічну діяльність у галузі насінництва, а також наукову та іншу літературу при вирощуванні високоякісного насіння польових культур.				x	письмове опитування
ДРН 2. Використовувати знання про ступінь впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища на урожайність сільськогосподарських культур та якість насіння.		x	x		Письмове опитування, комп'ютерне тестування
ДРН 3. Володіти методами визначення сортових та посівних якостей насіння, а також аналізування зараженості хворобами та заселеності шкідниками.	x	x		x	Комп'ютерне тестування, виконання індивідуальних завдань, проблемних ситуацій
ДРН 4. Визначати оптимальні умови виробництва високоякісного насіння польових культур.		x	x		Комп'ютерне тестування, виконання індивідуальних завдань, проблемних ситуацій

ДРН 5. Вміти організовувати та проводити внутрішньогосподарський контроль при вирощуванні, збиранні, доробці та зберіганні насіння.	х		х	х	Комп'ютерне тестування, виконання індивідуальних завдань, проблемних ситуацій

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу				Рекомендована література
	Аудиторна робота			Самостійна робота	
	Лк	П.з / семін. з	Лаб. з.		
Тема 1: Сучасні проблеми розвитку насінництва в Сумській області. 1.Вступ у дисципліну 2.Сучасні проблеми розвитку насінництва в Україні і Сумській області 3. Виробники насінної продукції.	2	-	2	9	1-11, електронні ресурси
Тема 2: Стандартизовані терміни та визначення насіння с.-г. культур 1. Класифікація термінів і понять 2. Сортові, посівні, урожайні якості насіння 3. Вимоги до посівних якостей насіння.	2	-	2	9	1-11, електронні ресурси
Тема 3: Екологічні умови вирощування високоякісного насіння. 1. Вплив географічних умов на якість насіння 2. Вплив метеорологічних умов на якість насіння	-	-	-	9	1-11, електронні ресурси

Тема 4: Агротехнічні основи вирощування високоякісного насіння. 1. Значення сорту і сортового насіння 2. Агротехнічні фактори покращення якості насіння.	-	-	-	9	1-11, електронні ресурси
Тема 5: Технологічні основи збирання насіннєвих посівів. 1. Заходи зниження травмування насіння 2. Класифікація травм і методи їх визначення 3. Морфологічні ознаки і фізичні властивості насіння.	2	-	2	9	1-11, електронні ресурси
Тема 6: Особливості післязбиральної доробки насіннєвого матеріалу. 1. Особливості досушування насіння 2. Методика очистки насіннєвого матеріалу 3. СОРТУВАННЯ та пакування насіння.	2	-	2	9	1-11, електронні ресурси
Тема 7: Підвищення якості насіння в післязбиральний період. 1. Збереження якості насіння 2. Підготування насіння до сівби 3. Підвищення і прогнозування польової схожості насіння.	-	-	-	9	1-11, електронні ресурси
Тема 8: Відбирання і приймання проб насіння. Аналізування чистоти. 1. Методи, схеми, норми відбирання проб в залежності від способу розміщення насіння 2. Методи аналізування чистоти насіння.	2	-	2	9	1-11, електронні ресурси
Тема 9: Методи аналізування схожості та	-	-	-	9	1-11, електронні

життєздатності насіння. 1. Особливості аналізування схожості насіння окремих культур. 2. Порядок підготування та аналізування життєздатності насіння. 3. Відбирання проб, засоби контролювання та порядок підготування, аналізування, обчислювання і оформлення результатів аналізування вологості і маси 1000 насінин.					ресурси
Тема 10: Методи аналізування зараженості хворобами та заселеності насіння шкідниками. 1. Перелік хвороб і шкідників 2. Методи відбирання проб. Засоби контролювання 3. Порядок підготування та аналізування. Правила оформлення результатів.	-	-	-	9	1-11, електронні ресурси
Тема 11: Внутрішньогосподарський контроль при вирощуванні, збиранні, доробці та зберіганні насіння. 1. Мета і значення проведення контролю 2. Внутрішньогосподарський контроль при вирощуванні насіння 3. Проведення внутрішньогосподарського контролю при збиранні та доробці насіння. 4. Внутрішньогосподарський контроль при зберіганні насіння.	-	-	-	6	1-11, електронні ресурси
Тема 12: Ґрунтовий та лабораторний сортовий контроль.	-	-	-	6	1-11, електронні ресурси

1. Значення ґрунтового та лабораторного сортового контролю 2. Методика відбору зразків та проведення грантового та лабораторного сортового контролю.					
Тема 13: Нормативно-технічна документація на насіння, яке реалізується для сівби. 1. Документи на кондиційне насіння 2. Документи на некондиційне насіння і на суміш насіння	-	-	-	6	1-11, електронні ресурси
Тема 14: Основи карантину рослин. 1. Класифікація і розповсюдженість карантинних організмів 2. Державне регулювання в області карантину рослин	-	-	-	6	1-11, електронні ресурси
Тема 15: Шляхи ефективного просування і збуту насіння в межах України 1. Просування. 2. Реклама і вибір цільового ринку.	-	-	-	6	1-11, електронні ресурси
Всього	10	-	10	130	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем під час аудиторних занять, консультацій)	Кількість годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент</u> <u>самостійно</u>)	Кількість годин
ДРН 1. Використовувати нормативно-правові документи, що	- словесні (навчальна лекція,	2	Уважне читання конспектів і продумування	26

регламентують агрономічну діяльність у галузі насінництва, а також наукову та іншу літературу при вирощуванні високоякісного насіння польових культур.	бесіда, розповідь, пояснення, навчальна дискусія); - наочні (демонстрація, ілюстрація, презентація); - практичні (вправа, дослід, практична робота); - за логікою викладу (індукція, дедукція); - за рівнем пізнавальної активності (пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемний виклад, частково-пошукові, дослідницькі); - інтерактивних методів навчання (інтерактивні технології колективно-групового та коперативного навчання: загальне коло, мікрофон, незавершені ідеї, мозковий штурм, casemетод, робота в малих групах, діалог, синтез думок, спільний проект, пошук інформації, коло ідей); - нетрадиційні методи навчання (викладач як модератор, ігрове проектування).		проблемних питань лекцій, рішення завдань; - відвідування бібліотеки, робота з різноманітною літературою, ведення записів, конспектів; - обговорення навчального матеріалу з іншими студентами без участі викладача; - підготовка доповідей, повідомлень, реферату, презентацій; - виконання індивідуального завдання; використання ПК	
ДРН 2. Використовувати знання про ступінь впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища на урожайність сільськогосподарських культур та якість насіння.		2		26
ДРН 3. Володіти методами визначення сортових та посівних якостей насіння, а також аналізування зараженості хворобами та заселеності шкідниками.		2		26
ДРН 4. Визначати оптимальні умови виробництва високоякісного насіння польових культур.		2		26
ДРН 5. Вміти організовувати та проводити внутрішньогосподарський контроль при вирощуванні, збиранні, доробці та зберіганні насіння.		2		26
Всього		10		130

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

При оцінюванні за освітнім компонентом використовується безперервне оцінювання – це поєднання сумативного та формативного оцінювання. Безперервне оцінювання застосовується з

метою встановлення зворотного зв'язку зі студентами та сумативного оцінювання з фіксуванням оцінок. Обов'язковою умовою є, щоб метод оцінювання дозволяв перевірити, досягнуті чи ні встановлені результати навчання. Для цього і використовуються декілька методів одночасно.

5.1. Сумативне оцінювання

Сумативне оцінювання – підбиває підсумки навчальної діяльності студента у певний момент часу, зазвичай у кінці модулів (модуль 1, модуль 2) та іспит. Сумативне оцінювання можна описати, як оцінювання по закінченні курсу, яке дозволяє визначити рівень досягнень студента, що підсумовує певний етап навчання.

5.1.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Частка у загальній оцінці	Дата складання
1.	Тест множинного вибору та індивідуальне завдання. (Модуль 1. Наукові основи виробництва високоякісного насіння) Теми 1-7.	35 балів / 35%	8 семестр, 8 тиждень
2.	Тест множинного вибору та індивідуальне завдання (Модуль 2 Методи контролю в насінництві.) Теми 8-15.	35 балів / 35%	8 семестр, 17 тиждень
3.	Іспит	30 балів / 30%	відповідно до графіка навчального процесу

Форми проведення іспиту: письмова, усна (різновид – тестова та відповідь на індивідуальне завдання). Вибір форми іспиту пропонується викладачем навчальної дисципліни, схвалюється кафедрою та підтримується **методично-кординаційною радою ЗВО**, факультету, про що і зазначається у програмі навчальної дисципліни.

5.1.2. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
	<18 балів	18 - 24 балів	25 - 29 балів	30 - 35 балів
Тест множинного вибору та індивідуальне завдання. (Наукові основи виробництва високоякісного насіння) Теми 1-7).	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі питання розкриті не повністю, відсутній аналіз вивченого матеріалу	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, чітко інтерпретовано отримані результати, зроблені пропозиції щодо поліпшення та удосконалення конкретних питань, сформована своя думка та своє бачення певної проблеми, продемонстровано здатність до критичної оцінки різних джерел інформації, вдумливість, зроблені висновки щодо використання

				отриманих знань у професійній діяльності
Тест множинного вибору та індивідуальне завдання (Модуль 2. 2 Методи контролю в насінництві Теми 8-15)	<18 балів	18 - 24 балів	25 - 29 балів	30 - 35 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі питання розкриті не повністю, відсутній аналіз вивченого матеріалу	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, чітко інтерпретовано отримані результати, зроблені пропозиції щодо поліпшення та удосконалення конкретних питань, сформована своя думка та своє бачення певної проблеми
Підсумковий тест – екзамен	<10 балів	10 - 19 балів	20 - 27 балів	28 - 30 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі питання розкриті не повністю, відсутній аналіз вивченого матеріалу	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, чітко інтерпретовано отримані результати, зроблені пропозиції щодо поліпшення та удосконалення конкретних питань, сформована своя думка та своє бачення певної проблеми, продемонстровано здатність до критичної оцінки різних джерел інформації, вдумливість, зроблені висновки щодо використання отриманих знань у професійній діяльності

5.2. Формативне оцінювання

Формативне оцінювання (assessment) є джерелом інформації про успішність засвоєння результатів навчання як для викладачів, так і для самих здобувачів. Формативне оцінювання, як правило, проводиться в ході вивчення ОК. Результати виконання здобувачами оціночних завдань допомагають викладачу при прийнятті рішень щодо характеру подальшого навчання.

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Невеликі тести (до 5 хв.)	Щотижнево, наприкінці практичного заняття
2	Співпраця здобувачів у групі та здатність працювати	Щотижнево, упродовж

	зосереджено	семестру
3	Уважна перевірка та аналіз виконаних завдань	Щотижнево, упродовж семестру
4	Індивідуальні бесіди про результати виконаних завдань	Щотижнево, упродовж семестру
5	Захист практичних робіт	Щотижнево, упродовж семестру
6	Аналіз фахових текстів чи даних	Щотижнево, упродовж семестру
7	Обговорення обраних шляхів розв'язання проблеми	Щотижнево, упродовж семестру
8	Усні презентації, самооцінювання та взаємооцінювання	2-12 тиждень
9	Оволодіння навичками та уміннями при спостереженні	Щотижнево, упродовж семестру
10	Спостереження за здобувачами у процесі виконання завдань	Щотижнево, упродовж семестру

5.3. Розподіл балів, які отримують здобувачі під час вивчення ОК

Поточне тестування та самостійна робота															Разом за модулі	Екзамен	Сума
Модуль 1 – 35 балів							Модуль 2 - 35 балів										
Змістовий модуль 1 - 10 балів				Змістовий модуль 2 - 25 балів			Змістовий модуль 3 - 10 балів				Змістовий модуль 4 –25 балів						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	70	30	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	3	2			

Розподіл балів системи ЄКТС за результатами навчання і семестрової (підсумкової) атестації у формі заліку:

до 70 балів – за результатами модульного контролю упродовж семестру;

до 30 балів – за результатами екзамену.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D	задовільно	
60-68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

Рекомендована література

Основна

1. Оничко В. І., Верещагін І. В. Методи контролю в насінництві: курс лекцій. / В. І. Оничко, І. В. Верещагін. Суми, 2022. – 178 с.
2. Оничко В. І., Верещагін І. В. Методи контролю в насінництві: Методичні вказівки щодо проведення лабораторно-практичних занять / В. І. Оничко, І. В. Верещагін. Суми, 2020. – 77 с.
3. Контроль посівних якостей насіння с.-г. культур : довідник/ [уклад. Кожушко Н.С.]. – Суми : СНАУ, 2010. – 117 с.
4. Маркетинг в насінництві : Методичні вказівки щодо проведення лабораторно-практичних занять. – Суми: СНАУ, 2011. – 52 с.
5. Методичні вказівки щодо проведення ЛПЗ, Ч. І. "Наукові основи насіннізнавства і виробництва високоякісного насіння" / Н. С. Кожушко. – Суми : СНАУ, 2010. – 16 с.
6. Оничко В. І. Методи контролю в насінництві : курс лекцій / В. І. Оничко. – Суми : СНАУ, 2016. – 205 с.
7. Насіннізнавство та методи визначення якості насіння сільськогосподарських культур : навчальний посібник / за ред. С. М. Каленської. – Вінниця : ФОП Данилюк В.Г., 2011. – 320 с.
8. Методика проведення інспектування насінницьких посівів зернових культур / [В. М. Соколов, В. В. Вишневецький, М. О. Кін друк та ін.]. – Одеса-Київ, 2010. – 35 с.
9. Насінництво й насіннізнавство зернових культур / За ред.. М. О. Кіндрука. – К. : Аграрна наука, 2003. – 235 с.
10. Насінництво з основами насіннізнавства / за ред. М. О. Кіндрука. – К. : Аграрна наука, 2012. 264 с.
11. Супіханов Б. М. Карантинні шкідники та хвороби рослин / Б. М. Супіханов, В. М. Івченко, В. М. Кабанець та ін. – Суми : Козацький вал, 2004. – 184 с.

Допоміжна

1. ДСТУ 2240-93. Сортові та посівні якості насіння с.-г. культур. Технічні умови. –К. : Держстандарт України, 1994.
2. ДСТУ2240-93. Насіння сільськогосподарських культур. Сортові та посівні якості. - К.: Держстандарт України, 1994. — 73 с. 22.
3. ДСТУ2249-94. Насіння сільськогосподарських культур. Терміни та визначення. - К.: Держстандарт України, — 1994. — 46 с.
4. Закон України «Про насіння і садивний матеріал». – К., 2003.
5. Закон України «Про карантин рослин». – К. – 30.06.1993.
6. Кожушко Н. С. Довідник по сортознавству зернових культур / Н. С. Кожушко. – Суми: РВВ СНАУ, 2007. – 60 с.
7. Правова основа та практичне насінництво зернових, зернобобових і круп'яних культур : навч. посіб / О. М. Царенко, Н. С. Кожушко, М. Д. Гончаров. –Суми : Університет. книга, 2001. - 188 с.
8. Верещагін, І. В., Кандиба, Н. М. Насіння конопель (*Cannabis sativa* L.) як джерело незамінних харчових компонентів. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Агрономія і біологія». 2020. Вип. 2 (40). С. 3–13.
9. Верещагін І. В., Кандиба Н. М., Сташко М. Р., Недогибченко А. С. Насіння льону (*Linum usitatissimum* L.) як цінний харчовий ресурс. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Агрономія і біологія». 2021. 3 (45). 18–26. DOI <https://doi.org/10.32845/agrobio.2021.3.3>

Інформаційні ресурси

<http://www.disgu.gov.ua/> - Державна сільськогосподарська інспекція України;
<http://unt.org.ua/normativno-pravova-baza> - нормативно-правова база Українського насінневого товариства;

<http://zernolab.com.ua/ua/derzhstandarti.htm> - Державні стандарти з насінництва та насіннєзнавства;
<http://www.worldseed.org/> - міжнародна насіннєва федерація;
<http://luckyseed.ua/articles> - нормативно-правова насінництва;
<http://www.seedtest.org/en/home.html> - офіційний сайт International Seed Testing Association – ISTA.